

Nr 26/1957.

FINANSUTSKOTTETS betänkande Nr 26/1957 med anledning av Ålands landskapsstyrelsens skrivelse med anhållan om bemyndigande att överlåta sjukhusbyggnaderna i Godby, förutom läkarbostaden, jämte ett jordområde om ungefär 20.000 kvadratmeter för ett pris av 2.000.000 mark till de åländska kommunerna för inrättande av ett kronikerhem eller för en kommunal mellanskola därstädes.

Med anledning av ovannämnda skrivelse, varöver Landstinget inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet vördsamt framföra följande:

Till först vill utskottet påpeka, att landskapsstyrelsens anhållan i detta fall hade bort få formen av en framställning, synnerligast som anhållan har kunnat sammanfattas i en kläm. Den omständigheten, att huvudsyftemålet med skrivelsen är att delge Landstinget resultatet av landskapsstyrelsens utredning angående kronikervården motiverar icke ett sådant avsteg från den i landstingsordningen stadgade formen, då det uppenbarligen är landskapsstyrelsens avsikt att Landstinget skall fatta beslut i ärendet. Då landskapsstyrelsens skrivelse är en framställning med hänsyn till dess innehåll, kommer utskottet nedan att referera till skrivelsen såsom landskapsstyrelsens framställning i ärendet.

Utskottet har i ärendet hört medicinalråden P.A. Kuusisto och Leena Sibelius samt ekonomierådet O.O. Vauhkonen vid medicinalstyrelsen samt lantrådet Hugo Johansson, chefsläkaren Gunnar Hellström, t.f. överläkaren Thor-Ulf Westerberg, landskapsläkaren Gunnar Jansson och kommunalläkarna Hannes Koch och Bror-Åke Lindström.

Såsom landskapsstyrelsen framhåller i sin framställning är det synnerligen oklart, till vilket område vården av de kroniskt sjuka skall hänföras. Det är här fråga om en förvaltningsgren, som delvis faller inom sjukvården, såväl den medicinska sjukvården som sinnessjukvården, och delvis inom socialvården. De läkare, som närmast haft hand om vården på de sociala anstalterna i landskapet, anse dock, att övervägande delen av de i anstalt intagna vårdas där på grund av medicinska åkommor, varför en ändamålsenligt ordnad vård av de kroniskt sjuka i och för sig innebär, att en stor del av de egentliga socialhjälpfallen bli omhändertagna.

Man har på senare tid i riket ansett sig kunna göra en uppdelning av vården av de kroniskt sjuka genom att inrätta dels sjukhus och dels vårdhem. Dessa anstalter komma i praktiken enligt medicinalstyrelsens uppfattning att falla under olika ministerier och sålunda inom olika förvaltningsområden. Sjukhusen för de kroniskt sjuka komma sålunda att

fungera under medicinalstyrelsens ledning och övervakning, varför denna del av vården hör till sjukvårdsförvaltningen. I Lahtis stad har ett sådant sjukhus tillkommit, och i medicinalstyrelsen hyser man den uppfattningen, att sjukhuset enligt den nya sjukhuslagen torde anses som ett lokalt sjukhus och förty vara berättigat till statsbidrag. Dessa omständigheter ge en antydning om den framtida utvecklingen på det nu aktuella området. Det kan antagas, att vården av de kroniskt sjuka allt klarare kommer att hänföras till egentlig sjukvård, i synnerhet som utvecklingen på det medicinska området synes leda till, att allt flera såsom kroniska betraktade fall kunna rehabiliteras.

Vad så beträffar förhållandena inom vårt landskap kan man konstatera, att den vid centralsjukhuset inrättade epidemiavdelningen uppenbarligen för det mesta kommer att stå tom. Här ligger ett avsevärt kapital, såväl av statens som av kommunala medel, outnyttjat. Utskottet anser det därför vara skäl att allvarligt överväga, om icke denna avdelning kunde utnyttjas för vård av kroniskt sjuka. Avdelningen kan redan nu utnyttjas för centralsjukhusets behov i den mån så prövas nödigt. Chefsläkaren har sålunda rätt att placera akuta fall också på denna avdelning om platsbrist på de andra avdelningarna skulle yppa sig. Då det emellertid ifråga om vården av de kroniskt sjuka icke gäller ett tillfälligt utnyttjande av epidemiavdelningen, torde härvid förutsättas medicinalstyrelsens tillstånd. Enligt vad utskottet inhämtat, kommer medicinalstyrelsen sannolikt att ställa sig positiv till en anhållan i denna riktning om blott möjlighet finnes att inom rimlig tid, c:a 3 dagar, utrymma avdelningen vid en inträffande epidemi. Kostnadsfördelningen för denna avdelning blir givetvis icke densamma som för centralsjukhuset i övrigt, men man kan troligen räkna med att landskapet skall deltaga i driftskostnaderna med 40 % enligt principen för kretssjukhus.

För en sådan avdelning vid sjukhuset tala många praktiska omständigheter. Det bör sålunda vara till fördel för vården, om avdelningen för kroniskt sjuka står i möjligast intim förbindelse med sjukhuset. Inom landskapet kan det icke anses som rationellt att inrätta tvenne sjukhus med var sin röntgenavdelning, var sitt laboratorium o.s.v. Läkare finnes att tillgå på platsen och bland dessa läkare finnas dessutom specialister. Kosthållet blir gemensamt liksom den övriga ekonomiförvaltningen, vilket också det bör medföra en inbesparing.

Vid medicinalstyrelsen betonades, att det är skäl att den lösning, som man nu skall gå in för, betraktas som ett provisorium. Vården av de kroniskt sjuka har aktualiserats alldeles speciellt under de se-

naste åren och man kan därför räkna med, att densamma kommer att bli föremål för lagstiftningsåtgärder inom en icke alltför avlägsen framtid. Då är det till fördel, om man icke i landskapet bundit sig vid vissa former för denna vårdverksamhet, utan smidigt kan anpassa sig efter utvecklingen i riket. Dessutom bör beaktas, att man icke tillsvidare har grepp på omfattningen av denna blivande vårdverksamhet i högre grad - man kan blott räkna med att rehabiliteringen av kroniskt sjuka kommer att småningom fordra mer platser, än vad som nu kan vara tillfyllest. Dessutom har utvecklingen i Sverige och Danmark visat, att sanatorierna kunnat inskränka sin verksamhet till ett betydligt mindre antal platser, än de från början planerats med. Den förebyggande hälsovården för bekämpande av tuberkulosen har visat sig framgångsrik. Också i landskapet kan man förmoda en liknande utveckling, i det redan nu vissa tecken tyda därpå. Det är sålunda möjligt, att central-sanatoriet inom överskådlig tid kommer att kunna inrymmas i blott den ena av de två sanatorieavdelningarna. Den andra avdelningen kunde i sådant fall utnyttjas för sjukhuset för de kroniskt sjuka.

Epidemiavdelningen vid Ålands centralsjukhus anses omfatta 10 platser, men enligt vad utskottet erfarit kan dock avdelningen som sjukhus för kroniker omfatta ett större platsantal. Man måste likväl räkna med, att platsantalet icke kommer att förslå för rehabiliteringen av de kroniskt sjuka i landskapet, utan andra platser måste ytterligare inrättas. Då sjukhusets provisoriska karaktär gör, att något bygge härför ej gärna kan tänkas, anser utskottet den lämpligaste lösningen vara att Föreningen Folkhälsans gård i Mariehamn upphyres för ändamålet. Avståndet mellan sjukhuset och den sistnämnda fastigheten är icke större, än att förvaltningen utan svårighet kan skötas gemensamt och mat och andra förnödenheter kunna distribueras från centralsjukhuset.

Den nya sjukhuslagen i riket kommer att träda i kraft, beträffande statens deltagande i driftskostnaderna för krets- och lokala sjukhus, från och med den 1 januari 1958. Efter denna tidpunkt kommer det att framgå i praxis, i vad mån sjukhus för kroniskt sjuka i riket komma att betraktas som kretssjukhus eller lokala sjukhus, och alltså komma att bli berättigade till understöd för driftskostnaderna ur statsmedel. Utskottet anser, att det vore skäl för landskapet att noggrant följa med utvecklingen i riket och, så snart möjligheter finnas för inrättande av ett sjukhus för kroniskt sjuka i landskapet, skrida till härför erforderliga åtgärder. Utskottet föreslår därför, att Landstinget hemställer hos landskapsstyrelsen om sådana åtgärder.

-4-

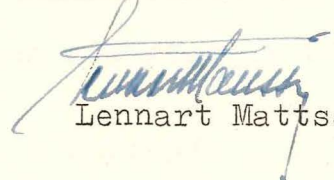
Då utskottet icke omfattar landskapsstyrelsens förslag om inrättande av ett kronikerhem i de gamla sjukhusbyggnaderna i Godby, och frågan om dessas överlåtande till en kommunal mellanskola icke ännu synes påfordra Landstingets ställningstagande, föreslår utskottet icke bemyndigande för landskapsstyrelsen att försälja den i landskapsstyrelsens framställning nämnda fastigheten.

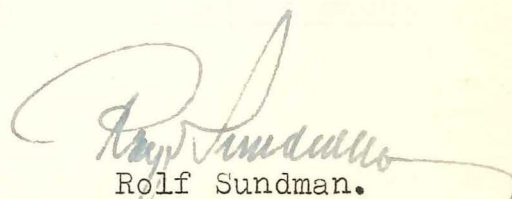
På grund av det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå,

att Landstinget måtte hemställa hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen noggrant följer utvecklingen i riket ifråga om vården av de kroniskt sjuka och, så snart klarhet vunnits om denna förvaltnings organisation, skrider till för landskapets del erforderliga åtgärder.

Mariehamn, den 10 december 1957.

På finansutskottets vägnar:

Lennart Mattsson.

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lennart Mattsson, viceordföranden Elis Andersson samt ledamöterna Nils Clemes, Evald Häggblom och Gunnar Häggblom.